A szociális biztonsági rendszerek Európai Közösségen belüli koordinációjáról szóló 883/04/EK rendelet

2010. május 1-jén a szociális biztonsági rendszerek Európai Közösségen belüli koordinációjáról szóló 1408/71/EGK rendeletet felváltja a 883/04/EK rendelet. Ezzel egy közel negyven éves, fennállása során többször módosított jogszabály adja át a helyét egy, az igényeknek jobban megfelelő új szabályozásnak. Egyidejűleg hatályba lép az 574/72/EK rendeletet felváltó 987/09/EK végrehajtási rendelet is. Így a jövőben e két rendelet szabályozza az Európai Unió szociális biztonsági rendszereinek koordinációját (koordinációs rendeletek).

Az új rendelet hatálya csak az Európai Unió állampolgáraira terjed ki. Az ún. „harmadik államok" polgáraira, és az EFTA-tagállamokra (Izland, Liechtenstein, Norvégia), valamint Svájcra továbbra is az 1408/71/EGK rendeletet kell alkalmazni.

A koordináció jelenlegi alapelvei nem változnak. Továbbra is érvényes az egy állam joghatóságának elve, az egyenlő bánásmód elve, az ellátások exportálhatóságának elve és a biztosítási idők összeszámításának elve.

Az új rendelet egyik célja az ügyfélbarát közigazgatás megteremtése, azaz a szociális biztonsági rendszerek koordinációjában érintett ügyfél és az intézmények közötti információcsere – a célzott és pontos tájékoztatás, a gyors ügyintézés, ide értve a jogosultság átmeneti megállapítását is – biztosítása. Az új végrehajtási rendelet ezen felül előírja a tagállamok intézményei közötti elszámolás gyorsítását, valamint az intézmények közötti szoros együttműködés kötelezettségét.

Az új rendelet személyi hatálya már valamennyi uniós állampolgárra, hontalanra és menekültre kiterjed, akik biztosítottak, vagy biztosítottnak minősültek valamelyik tagállamban. Ugyancsak alkalmazandó a rendelet ez előbbi személyek családtagjaira, származtatott jogon, de állampolgársági megkötés nélkül. A 883/04/EK rendelet egyelőre azonban nem alkalmazható a harmadik államok polgáraira, így harmadik államok polgárai esetén a 1408/71/EK rendelet szerint kell eljárni. Az egyszerűsítés jegyében megszűntek a külön rendelkezések a munkavállalók, egyéni vállalkozók, fuvarozók és a tanulók tekintetében.

Az új rendelet tárgyi hatálya az eddigieken túl kiterjed az apasági és az előnyugdíjjal kapcsolatos ellátásokra is. A koordinációs rendeletek védelme vonatkozik a harmadik állam területén tartózkodókra is. Megerősítésre került az egy ország jogrendszerének alkalmazását rögzítő alapelv, amely alól a továbbiakban nem lehet kivételt tenni. A kiküldetés maximális időtartama egy évről két évre változik, amelynek meghosszabbítására vonatkozó korábbi szabályokat nem lehet alkalmazni. A kiküldött önálló vállalkozónak mindkét tagállamban hasonló tevékenységet kell végeznie, továbbá a két vagy több tagállam területén párhuzamosan foglalkoztatottak biztosítási jogviszonyának elbírálása esetében a személy lakóhelye mellett azt is figyelembe kell venni, mely tagállamban végzi tevékenysége jelentős részét.

A másik tagállamba települő nyugdíjasok alapvetően teljes körű egészségügyi ellátásra jogosultak a lakóhelyük szerinti tagállamon kívül a nyugdíjat folyósító tagállamban is. Változik, hogy az EU kártyát mindig az illetékes állam szerve adja ki, még áttelepült nyugdíjas esetén is.

A külföldi gyógykezelések területén változás, hogy a másik tagállamban való gyógykezelés engedélyezésére, ha az igénylő nem az illetékes tagállamban él (pl. áttelepülő nyugdíjas) a

kérelmet a lakóhely szerinti egészségbiztosítóhoz kell benyújtani, de az illetékes intézmény engedélyezi magát a külföldi gyógykezelést. Létfontosságú kezelés esetén nem szükséges az illetékes állam intézményének külön engedélye, a lakóhely szerinti intézmény is engedélyezheti azt.